

Ботанічна мама: Пам'яті члена-кореспондента НАН України Тетяни Михайлівни Черевченко

The Botanical Mom: Dedicated to the memory of Corresponding member of NAS of Ukraine Tetiana Mykhailivna Cherevchenko

Ботанічна мама — саме так називали ми Тетяну Михайлівну, як і всі ботаніки, кому пощастило співпрацювати з цією закоханою в рослини напрочуд щирою і доброю людиною

Колектив Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України з глибоким сумом сприйняв звістку про тяжку втрату для вітчизняної біологічної науки. 25 червня цього року на 89-му році життя пішла з життя Тетяна Михайлівна Черевченко — почесний директор Національного ботанічного саду ім. М. М. Гришка, доктор біологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, член Бюро відділення загальної біології Національної академії наук України, Голова Ради ботанічних садів та дендропарків України, всесвітньо відомий учений, давній друг і шанувальник «Софіївки», наставник її науковців, яка захищала й опікувалась кожним, не шкодуючи ані своїх сил, ані часу, віддавала усе тепло свого великого серця розвитку ботанічних садів і дендропарків у виконанні їхніх головних завдань щодо збереження і примноження фіторізноманіття.

Тетяна Михайлівна Черевченко — визнаний авторитет у галузі біологічної науки, зокрема у галузі порівняльної морфології, репродуктивної біології, онтоморфогенезу, біоморфології, фізіології, біохімії та біотехнології інтродуцентів. Вона створила першу

в Україні наукову школу орхідеології, яку розвивають підготовлені нею особисто доктори й кандидати наук, та їхні численні учні, які разом із нею зібрали у Національному ботанічному саду ім. М. М. Гришка одну з найбагатших у Європі колекцій орхідей, що є головною окрасою великої колекції рослин флори тропіків і субтропіків, яка загалом налічує понад 3100 видів и різновидів з 150 родин і 715 родів.

Дослідження Тетяни Михайлівни Черевченко щодо біології орхідей та використання орхідних як модельного об'єкта для вивчення впливу невагомості в умовах космічного комплексу «Союз-36» — «Салют-6», де орхідеї не лише росли на орбіті впродовж майже півроку, а й навіть зацвіли, стали основою для розробки нових наукових підходів щодо технологій культивування рослин з метою створення у майбутньому штучних біогеоценозів для забезпечення тривалого перебування людини у космосі.

Тетяна Михайлівна народилася 11 січня 1929 р. в селі Почапинці Лисянського району Черкаської області. У 1952 р. закінчила біолого-грунтознавчий факультет Київського державного університету

ім. Т. Г. Шевченка. Працювала на різних посадах у дендропарку «Олександрія» (м. Біла Церква). З 1965 р. і до останніх днів свого життя працювала у Національному ботанічному саду ім. М. М. Гришка НАН України. Тут у 1969 р. вона захистила кандидатську, а в 1985 р. — докторську дисертації. У 1974 р. стала першим завідувачем відділу тропічних і субтропічних рослин, потім — заступником директора з наукової роботи; з 1988 до 2004 рр. Тетяна Михайлівна була директором, а з 1 січня 2005 р. почесним директором цієї установи.

Нею опубліковано понад 320 наукових праць та понад десять монографій у галузі інтродукції рослин та багатьох розділів експериментальної ботаніки. Тетяна Михайлівна учасник численних експедицій у тропічні регіони нашої планети, зокрема чотирьох експедицій на науково-дослідному кораблі «Академік Вернадський» до різних країн неотропічного і палеотропічного царств. Вона ініціатор будівництва оранжерейного комплексу та співавтор проекту створення багатьох експозиційних ділянок, які мають важливе наукове, природоохоронне та загальноосвітнє значення.

За значний внесок у біологічну науку Т. М. Черевченко нагороджена медалями «За доблестний труд» (1970), «За трудовое отличие» (1979); орденем «Знак почета» (1986); орденем княгині Ольги III ступеня (1998); орденем княгині Ольги II ступеня (2009); преміями ім. В. Я. Юр'єва (1982), ім. М. Г. Холодного (1994 р.) та ім. В. І. Вернадського (2001 р.). У 2013 р. за високі трудові досягнення Черевченко Тетяна Михайлівна отримала почесну нагороду Міжнародного Академічного Рейтингу «Золота Фортуна» — Георгіївську медаль «Честь. Слава. Труд».

Пам'ять про талановитого вченого, блискучого організатора науки, віддану улюбленій справі чудову людину, патріота незалежної України, справжню ботанічну маму назавжди залишиться у наших серцях. Висловлюємо щирі співчуття її колегам, рідним і близьким.

Від імені та за дорученням редакційної колегії збірника та всього колективу Національного дендропарку «Софіївка» НАН України

Іван С. Косенко — Головний редактор, доктор біологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, директор Національного дендрологічного парку «Софіївка» НАН України

Ivan S. Kosenko — Editor in Chief, DSc of the Biology, Professor, Corresponding member of NAS of Ukraine, Director of the National Dendrological park «Sofiyivka» of NAS of Ukraine